เรื่อง : พว.สุภัทรา พัฒนาประทีป

Home Health Care ดูแลผู้ป่วยถึงบ้าน

เพราะการบริการคือหัวใจของความสำเร็จในยุคปัจจุบัน การดูแลผู้ป่วยจึงไม่จำกัดขอบเขตอยู่เพียงแค่ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลเท่านั้น ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำงานในเชิงรุก เพื่อตอบโจทย์การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังของประเทศไทยที่ต้องการการดูแลอย่างครบวงจร จึงได้ริเริ่มโครงการ "Home Health Care" หรือ การดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้าน คอลัมน์ "เรื่องเล่าเข้าวอร์ด" ฉบับนี้ ขอพาทุกท่านออกนอกวอร์ด ไปรู้จักกับการทำงานนอกกรอบที่ประสบความสำเร็จของบุคลากรพยาบาลและทีมงานเยี่ยมบ้านผู้ป่วยกันค่ะ

คุณสุภัทรา พัฒนาประทีป พยาบาลวิชาชีพ ในฐานะหัวหน้าศูนย์การดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้าน (Home Health Care) โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กล่าวว่า ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้ร่วมมือกับสำนักงานอาสากาชาด ริเริ่มโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังต่อเนื่องจากสถานพยาบาลไปที่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติสามารถดูแลตนเองได้ ป้องกันการกลับมาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลซ้ำ ช่วยลดระยะเวลาการนอนโรงพยาบาล ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้ป่วย อีกทั้งยังช่วยลดภาวะวิตกกังวล/ความเครียดของผู้ดูแล สำหรับพื้นที่บริการจะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ทั้งนี้การพัฒนาระบบดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้านถือเป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ นั่นคือ แผนการพัฒนาการดูแลผู้ป่วย Chronic Care (โรคเรื้อรัง) ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้าน (Home Health Care) การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (Hospice Care) การรักษาพยาบาลแบบทางไกล (Telemedicine) และการเตรียมความพร้อมก่อนกลับบ้าน

ระยะแรกงานเยี่ยมบ้าน จะเป็นพยาบาลที่หอผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นผู้เยี่ยม ตั้งแต่ปี 2553 ฝ่ายการพยาบาลฯ ได้จัดตั้งศูนย์ฯ นี้ขึ้น โดยมีอัตรากำลัง จำนวน 5 คน ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ฯ 1 คน พยาบาล 3 คน และเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน ซึ่งปัจจุบัน กลุ่มผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการฯ นี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยผู้ป่วย 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบ ผู้ป่วยหลังผ่าตัดทางเบี่ยงหลอดเลือดแดงหัวใจ ผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านม ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพก ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ฉีดอินซูลินครั้งแรก และผู้ป่วยผู้มีอุปการคุณที่เป็นโรคเรื้อรัง รวมทั้งสิ้นกว่า 200 รายต่อปี ซึ่งคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี คิดเป็นอัตราการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนกลับบ้านและเยี่ยมบ้าน เฉลี่ย 1,000 ครั้งต่อปี โดยการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งจะมีทีมพยาบาลอาสากาชาดเป็นหลัก และมีนักกายภาพบำบัด/นักกิจกรรมบำบัด (ในผู้ป่วย Stroke) เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและผู้ดูแล เรื่องการดูแลตามกลุ่มโรคและฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น การดูดเสมหะ การให้อาหารทางสายยาง การทำแผล ฯลฯ พร้อมให้คำปรึกษา ในการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของผู้ป่วยอีกด้วย

คุณสุภัทรา เล่าว่า งานด้านการพัฒนาระบบดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้าน ถือเป็นอีกหนึ่งฟันเฟืองที่สำคัญอันจะก่อให้เกิดกระบวนการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยและครอบครัวซึ่งเป็นผู้ดูแล การทำงานด้านนี้ให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมจากสหสาขาวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ นักโภชนาการ รวมถึงพนักงานขับรถเพื่อออกเยี่ยมผู้ป่วย บุคลากรทุกท่านที่กล่าวมาต่างก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการทำงานให้เป็นไปอย่างราบรื่น

สำหรับแผนการดำเนินงานในอนาคตนั้น **คุณสุภัทรา** กล่าวว่า ทางศูนย์ฯ มีแผนงานขยายการดูแลไปสู่ผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ป่วยอายุรกรรมทั่วไป มีการจัดตั้ง Call Center ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยและญาติตลอด 24 ชั่วโมง พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบันทึก และส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสิ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาการเก็บข้อมูลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเพื่อสร้างงานวิจัย เพื่อเป็นต้นแบบ และขยายโครงการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยต่อเนื่องไปสู่โรงพยาบาลอื่นๆ ต่อไป

ความภาคภูมิใจของทีม

"หลังจากทางโรงพยาบาลแจ้งว่า ผู้ป่วยสามารถกลับบ้านได้ ตอนแรกรู้สึกไม่มั่นใจในการพากลับไปดูแลต่อที่บ้าน แต่เมื่อทราบว่า จะมีทีมติดตามไปดูแลต่อเนื่องที่บ้าน อีกทั้งมีคุณหมอและพยาบาลไปช่วยเตรียมสถานที่ที่บ้านก่อนที่ผู้ป่วยจะกลับบ้านด้วย จึงรู้สึกอุ่นใจ มั่นใจขึ้นมาก คุณอัจฉรา พยาบาลเยี่ยมบ้าน ก็ให้ความช่วยเหลือเตรียมการทุกอย่าง ให้กำลังใจว่าหากมีปัญหาก็ให้โทรหาได้เลยตลอด 24 ชม. และเมื่อได้กลับมาที่บ้าน รู้สึกเลยว่าผู้ป่วยมีรอยยิ้ม มีความสุขมากขึ้น หมดความกังวลเรื่องการดูแลผู้ป่วย ต้องขอขอบคุณทีมงานเยี่ยมบ้านผู้ป่วย ของ รพ.จุฬาฯ ด้วยค่ะ"

ความประทับใจจากภรรยาผู้ป่วยวัย 74 ปีที่เข้าร่วมโครงการ Home Health Care โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์